

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

י"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 113

מסכת קידושין ע"ו-פ"ב

בס"ד, ב' אב תשס"א

השבוע בגליון

- טיפוס על פיגומים גבוהים
- מדוע אומרים הגומל לחיים טובות?
- הצוות המסחרי המוצלח ביותר
- שאלתם של יהודי ברלין

- כתר תורה שמור לבעליו
- מחקר רופאי בשפני מעבדה
- קיצור זנבו של כלב
- ביטוח חיים-חיסרון באמונה?

דף ערב כל משימות שאתה משים

כתר תורה שמור לבעליו

כידוע, שמעיה ואבטליון היו הזוג הרביעי שעמד בראש הסנהדרין בסוף תקופת החשמונאים ובתחילת ימי הורדוס, הם כיהנו בתפקידים רמים ביותר. שמעיה כנשיא, ואבטליון כאב בית הדין (אבות פ"א מ"י, חגיגה ט"ז/ב). בני דורם כמהו למוצא פיהם, כפי שאומרת הגמרא (פסחים ע"ב), שהיו "חכמים גדולים ודרשנים גדולים". גם הלל הזקן לא ויתר על שמיעת דברי תורה מפייהם, ולשם כך טיפס על גגו של בית מדרשם, בעיצומו של ליל חורף מושלג על אף הסיכון שבדבר (יומא לה/ב).

והנה, בסוגייתנו מבואר שאין למנות גרים ובני גרים לתפקידים שיש בהם שררה, שנאמר (דברים יז/טו) "מקרב אחיך תשים עליך מלך". כך גם נפסק להלכה (רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ד). בטעם מצווה זו מבאר בעל ה"שפתי חכמים" (הובא ב"ילקוט מעם לועז", דברים, שם), שעל בעל תפקיד או שררה מוטל להשליט סדר ולהנהיג את הכפופים לו, וטבע העולם הוא, שאנשים נשמעים יותר למנהיג שצמח מקרבם והוא בן עמם (עי' עוד בספר "החינוך" מצווה תצ"ז). על פי דברי סוגייתנו תמהו מפרשים רבים, כיצד מינו את שמעיה ואבטליון לתפקידי הנשיא ואב בית הדין, הרי הם היו מזרעו של גר צדק, כמבואר בגמרא (גיטין נ"ב), ששמעיה ואבטליון היו מבני בניו של סנחריב?

בעל ה"נודע מיהודה" ("דורש לציון" סוף דרוש ג') מתרץ, כי שמעיה ואבטליון אמנם היו מצאצאיו של סנחריב, אך אמם היתה ישראלית, ובסוגייתנו מבואר כי איסור התורה למנות גר לתפקיד בעל שררה, נאמר דווקא לגבי אדם שאביו ואמו גרים. תירוץ נוסף-הסבר נפלא וחשוב, אומר בעל ה"חמדת ישראל" (בקונטרס "נר מצווה" אות פ"ט על פי דברי הסמ"ג), כי כאשר גר הצדק הוא גדול בתורה עד שאין דומה לו בקרב כלל ישראל, ודאי שראוי הוא לכהן בתפקידים אלו. שכן, אם יש עוד גדולים בתורה כמוהו, אזי, כאשר ממנים אותו לתפקיד של שררה, הרי זה נחשב כמינוי. אולם, אם הוא הגדול בדורו, "אין אנחנו ממנים אותו כלל, כי כתר תורה שייך למי שגדול יותר בדור והוא שלו מדינא ולא צריך מינוי כלל". ושמעיה ואבטליון היו הגדולים שבדורם ולא היו זקוקים למינוי.

דף פב/א והלא לא נבראו אלא לשמשני

מחקר רפואי בשפני מעבדה

משנתנו מביאה את דברי התנאים הקדושים המבארים, כי פרנסת האדם אינה לפי טרחתו ומאמציו, אלא לפי זכויותיו. בהקשר לכך נשא רבי שמעון בן אלעזר קל וחומר, ואמר: "ראית מימך חיה ועוף שיש להם אומנות והן מתפרנסין שלא בצער והלא לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני - אינו דין שאתפרנס שלא בצער? אלא שהרעותי מעשי, וקפחתי את פרנסתי". כלומר, בעלי החיים לא נבראו אלא כדי לשמש את האדם, ובכל זאת הם אינם טרודים כבני אנוש בעול הפרנסה, משום שמזונותיהם אינם תלויים בזכויותיהם או בחובותיהם, לעומת זאת, פרנסת בני האדם נקבעת על פי התנהגותם. מדברי רבי שמעון בן אלעזר, המושך בעמוד הבא

דבר העורך

מדוע נרעש תלמידו של ה"חתם סופר"?

ב"ה, בימים אלו, אנו מסיימים את מסכת קידושין, בה אנו חותמים את סדר נשים, ומתחילים בע"ה ללמוד מסכת בבא קמא הפותחת את סדר נזיקין. שמחה עצומה צריכה לאפוף כל אחד ואחד מלומדי הדף היומי, הוותיקים והמצטרפים החדשים כ"י, על כך שזכה לסיים מסכת שלמה. מן העובדה המפליאה שלפנינו, נוכל לעמוד על ערכו הרב של אדם שזכה לסיים מסכת.

הגאון רבי משה סופר זצ"ל, הלא הוא ה"חתם סופר", זכה להעמיד תלמידים שגדלו ועלו בתורה, עד שהפכו לתלמידי חכמים מובהקים שביהנו כרבנים חשובים ברחבי הונגריה וגם מחוצה לה. תלמידיו של ה"חתם סופר" העריצוהו וכיבדוהו עד מאד, ובכל בעיה או שאלה שנקרתה בפניהם היו מתייעצים עם מורם הדגול. מלבד זאת, היו התלמידים מתכתבים עם רבם, ובאגרותיהם הם העלו ניגונים הלכתיים רבים שהתעוררו להם במהלך לימודם תוך בקשת חוות דעתו.

כך גם נהג הגאון רבי מאיר אש זצ"ל, מגדולי תלמידיו של ה"חתם סופר", שביהנו כרב ואב"ד העיר אוגוואר, אשר העריץ את רבו עד מאד, וגם זכה ממנו ליחס של חיבה והערכה.

ויהי היום, וסערה התרחשה בפתח חדרו של גדול הדור. על מפתן חדרו של ה"חתם סופר" ניצב הגאון רבי מאיר אש, כשהוא נרעש ונרגש וממראה פניו ניתן היה לראות כי דבר מה מסעיר בוער בקרבו. אותה שעה, שהיתה שעת צהרים, ה"חתם סופר" הניח קמעה את ראשו כדי לאגור כוחות לקראת המשך המשיך בעמוד הבא

לעילוי נשמת

הר"ר
ניסן קלמן ז"ל
ב"ר מאיר צבי ז"ל
תל-אביב
נלב"ע כ' סיוון תשס"א
ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר
משה בורנשטיין ז"ל
ב"ר צבי הלוי ז"ל
נלב"ע ה' אב תשנ"ג
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י ידידינו חתנו ובתו
הר"ר יעקב וזימרת רינה בר שיחיו
סביון

לעילוי נשמת

אבינו וסבינו הרה"ח
ר' משה כפתורי (קנוף) ז"ל
ב"ר יצחק שמואל ז"ל
נלב"ע י' אב תשמ"ט
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

המשך מעמוד קודם

יומו העמוס בתורה ובעבודה. בנו של החתם סופר, הגאון רבי שמעון סופר, שחש בסערת הנפש שהגאון רבי מאיר אש היה נתון בה, ניגש אליו וביקש לברר על מה ולמה רוחו הומיה. אנהא עמוקה נפלטה מקרבו של רבי מאיר אש, עת פרק את סגור ליבו, כפי שתיאר זאת המהר"י כץ בספרו (חידושי המהר"י כ"ץ עמ' ק"א): "ויען ויאמר ולמה לא? עד כה תאר אותי רבינו בתשובותיו 'תלמיד', וזה כמה ימים חסר בתשובות רבינו אלי תואר זה. בודאי חטאתי חס ושלום שלא זכיתי להימנות בין תלמידיו, עקב כך באתי לשאול ולדרוש סיבת הדבר הזה". הפלא ופלא. המהר"ם אש, גאון בזכות עצמו, אב בית דין בעיר גדולה ומכובדת, אינו מוצא מרגוע לנפשו בשל כך, שרבו, ה"חתם סופר", אינו מכנהו "תלמיד".

כאשר ראה רבי שמעון סופר את צערו של רבי מאיר אש, הוא נכנס אל חדרו של אביו וסיפר לו כי תנוה ועצבות אופפים את תלמידו הגדול רבי מאיר אש, על כך שה"חתם סופר" הפסיק לכתוב במכתביו בתואר הנכסף "תלמיד".

חיוך רחב עלה על פני החתם סופר שביקש מבנו להרגיע את תלמידו באומרו: "מדוע אתכבד בכבוד חברי, הוא גדל אל נכון מעל לראשי. אילו היה לי זמן פנוי כמו להרב מאונגוואר הייתי גם אני בקי כזה בקדשים ובטהרות!" ומאחר שכיום תלמיד רבי מאיר אש בקי מעט יותר ממני בסדרים אלו, כיצד זה אוכל לכתוב תלמיד?

הרי לנו מחזה מדהים. מצד אחד ניצב רב חשוב, תלמיד חכם מובהק שניהל את עדתו ברמה, המבקש בדמעות להמנות על תלמידיו של ה"חתם סופר". זהו הכבוד הגדול ביותר לו הוא יכול לצפות. ומצד שני, גדול הדור, מרן ה"חתם סופר", אינו מוכן לכתוב את רבי מאיר אש כתלמיד, משום שבסדר קדשים ובסדר טהרות רבי מאיר אש בקי מעט יותר ממני.

זוהי הסתכלותו של גדול בתורה שקבע, כי אדם שרכש לעצמו ידיעה והבנה בתורה, בתחומו, מי ידמה לו ומי ישווה לו. גאוה אדירה צריכה למלא לב כל אחד מלומדי הדף היומי, שהשכיל להציב את כף רגלו בכל יום באוהלה של תורה. אדם שזוכה לקבוע עיתים לתורה בהתמדה, רוכש לעצמו ידיעות נוספות מידי יום, עד שעולה בידו להשלים מסכת. אותה מסכת מעלה את חשיבותו ואת ערכו. יהודי שרכש בחיקו מסכת שלמה ואספה אל אוצרו, הרי הוא מתעלה לדרגה רוחנית גבוהה יותר ובודאי שזכות זו נצברת לו לנצח.

קוראים יקרים.

השרת לנו לשתף אתכם בשמחה שאפפה אותנו, עת התקבל במשרדי המערכת מכתב שיוגר מבואנוס איירס שבארגנטינה הרחוקה. כן, גם שם לומדים את "הדף היומי". אלא שבמקרה זה, התגלגלה זכות עצומה זו של לימוד "הדף היומי", על ידי היהודים היקרים שתומכים בהפצת הגליון וכך, בדרך עקיפה, הם זקפו לזכותם לימוד תורה של עשרות יהודים.

הכותב מספר, כי יהודי מבני הקהילה המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

הוכיח בעל "תרומת הדשן" לגבי שאלה מעניינת שהופנתה אליו. **שחיטת בהמה דווקא מן הצוואר:** לדעת רוב הפוסקים, איסור צער בעלי חיים הוא מדאורייתא (עיי' ב"מ לבג. ועיי' "שדי חמד" מ' צ' כלל א'). מעניין גם לציין את דברי בעל "החינוך" (מצווה תנ"א) שכתב כי "כדי שלא נצער בעלי החיים יותר מדאי", נצטוונו לשחוט את הבהמה בסכין בדוק שאין בו פגיונות, ולשחטה דווקא בצווארה.

קיצור זנבו של כלב: הפוסקים דנים בהרחבה לגבי צער בעלי חיים לצורך האדם. בעל "תרומת הדשן" (ח"ב סי' ק"ה) מביא מספר דוגמאות, מהן שנועדו לצורך הנאתו של האדם בלבד, כגון, קיצור זנבו של כלב כדי לייפותו ולנאותו, ומהן, שנועדו לצורך שימוש של האדם, כגון, תלישת נוצות מאוזנים חיים.

שמיכות ה"פוך" הטובות ביותר: אכן, לא לחינם הנוצות המשובחות ביותר, הן אלו שנתלשו מן האווז בעודו חי. מבירור שערכנו אצל אנשי מקצוע בתחום זה עולה, כי לאחר תקופת הטלת הביצים, האוזנים משירים מעליהם את נוצותיהם. אך נוצות אלו אינן משובחות, מאחר שתהליך הנשירה נוצר על ידי התייבשותן של הנוצות. על כן, בתקופה זו תולשים את הנוצות מן האוזנים לפני נשירתן, וכך כאשר הנוצה עדיין לא איבדה את רענותה, היא משתמרת לאורך זמן, ואיכותה עולה לאין ערוך על איכות נוצה שנשרה מגוף האווז, או על נוצה שנתלשה מגוף האווז לאחר מותו.

תלישת הנוצות מן האווז בתקופת הנשירה אינה מכאיבה לו כלל ועיקר. אך תלישתן בתקופות אחרות מכאיבה לו ביותר, וגורמת לדימום במקום תלישתן [תודתנו נתונה לר' שמואל פריד ולר' דני סוסנוביק על המידע].

לפיכך, נשאל בעל "תרומת הדשן" האם תלישת נוצות האווז בחייו מותרת גם כאשר נגרם לו כאב על ידי כך?

בעל "תרומת הדשן", מכריע כי אין כל איסור בדבר, זאת, מדברי רבי שמעון בן אלעזר בסוגייתנו, האומר שלא נבראו בעלי החיים **אלא כדי לשמש את האדם**. מכל מקום, ה"תרומת הדשן" מציין כי למעשה בני ישראל נזהרים שלא לגרום כאב לאוזנים כדי להמנע ממידת האכזריות.

השקאת חזיר בתרופה נסיונית: עם זאת, לדעת כל הפוסקים, אין כל איסור לערוך מחקרים בבעלי חיים לצורכי רפואה ואף ממידת חסידות אין להמנע מכך, שהרי הללו לא נבראו אלא לצורך האדם, ואין לך צורך גדול מזה. ה"שבות יעקב" (שו"ת ח"ג סי' ע"א), אף מציין, כי השקאת בעל חיים בתרופה נסיונית כלל אינה דומה למריטת נוצות, שהרי המורט את הנוצות מייסר את האווז במו ידיו, ואילו בעל חיים ששותה תרופה אינו מתייסר עם שתייתה, ואין זה נחשב שמצער בידים.

שפני ניסיון: רופא ירא שמים, ד"ר סילברסטון, פיתח שיטה חדשה לאיבחון מחלות עיניים. לשם השלמת המחקר נזקק הדוקטור להזריק חומר מסויים לשפנים, ולאחר מכן להרוג אותם כדי לבדוק את השפעת הטיפול על עיניהם. הרופא חשש להרוג את השפנים, משום צער איסור בעלי חיים, ושאל לדעתו של הגאון רבי אליעזר וולדנברג שליט"א אודות כן.

בעל ה"ציץ אליעזר" (ח' י"ד סי' ס"ח) השיב, כי מן הדין מותר לערוך ניסוי רפואי בבעל חיים, אף אם נגרם לו צער עקב ניסוי זה, ובפרט במקרה זה, שאין הוא מצער את השפנים אלא ממיתם, ודאי שאין לחשוש לכך, משום צער איסור בעל חיים אינו אלא לצערם **בחייהם בלבד** ("נודע ביהודה" מהדורא קמא יו"ד סי' פ"ג).

דף פב/א רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם

ביטוח חיים-חיסרון באמונה?

במשנתנו נחלקו רבי מאיר ורבי נהוראי, האם מוטל על האב ללמד את בנו אומנות ומלאכה, כדי לאפשר להם לפרנס את עצמם לכשיגדלו. דעת רבי מאיר היא, כי "לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה". אולם, רבי נהוראי חולק על כך ואומר: "מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה". כדעת רבי נהוראי פסק גם הרמב"ם שאינו מציין במקום כל שהוא שאדם חייב ללמד את בנו אומנות (שו"ת "אגרות משה" או"ח ח"ב סי' ק"א).

הגאון רבי משה פינשטיין זצ"ל (שם), דן בשאלה המעסיקה אנשים רבים, האם יש להמנע מרכישת פוליסת ביטוח חיים או ביטוח רכוש להגנה מפני גניבה, שריפה וכדומה, משום שבביטוחים מעין אלו, מהווים מעין חסרון באמונת האדם שהכל מאיתו יתברך, והוא זן ומפרנס לכל, ודרכים רבות לו לכלכל את עולמו בחסד וברחמים ואל לנו לבקש פתרונות עבור מקרים שלא התרחשו.

בתשובתו, מביא בעל "אגרות משה" את דברי רבי נהוראי בסוגייתנו, מהם יכולים אנו לכאורה ללמוד, כי כשם שאדם אינו חייב ללמד את בנו אומנות אלא ישם מבטחו בקב"ה שיכלכל את בנו כאשר זה יזדקק לכך, כן יש להמנע מרכישת פוליסת ביטוח המהווה התעסקות בדברים עתידיים.

חשיבות לימוד התורה בגיל הרך: אולם, הגאון רבי משה פינשטיין זצ"ל כותב, כי עלינו לרדת לעומק דבריו של רבי נהוראי ולהבין, כי ודאי שהוא לא התכוון שיש לסמוך על הנס, שהרי נגזר על האדם (בראשית ג'ט) "בזעת אפך תאכל לחם", והיאך המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

יותר אדם את בנו בלא אומנות? אלא, מאחר שילד רך בשנים אינו יכול לשקוע בתלמודו ובאותו זמן גם לרכוש אומנות, סובר רבי נהוראי, כי יכול האב לסמוך על הקב"ה, שכאשר בנו יזדקק לפרנסה, הקב"ה יזמין לו מלאכה קלה שממנה יתפרנס בנקל. ה"אגרות משה" ממחיש את דבריו ואומר, כי כפי שברור לכל, שיום השבת ועתות התפילה אינם כלולים בזמנים שבהם נגזר עלינו להשתדל עבור הפרנסה, כך גם שנותיו הראשונות של האדם אינן מיועדות לרכישת מקצוע, אלא ללימוד התורה הקדושה. יוצא איפוא, שגם רבי נהוראי מודה, כי בשאר שנותיו של האדם מוטלת עליו חובת ההשתדלות ואין הוא רשאי לסמוך על הנס. ממילא, רכישת פוליסת ביטוח, הרי היא ככל דרכי ההשתדלות להפקת רווחים, כקניית קרקעות וכמסחר. אמנם, מציין הגאון, עלינו לזכור בכל עת, כי כל מסחרנו ועסקינו תלויים ביד הקב"ה.

מן הראוי לסיים בדברי ה"חזון איש" זצ"ל (חלק א' אגרת ה') הכותב, כי כל זמן שאדם יכול לעמול בתורה, ייטיב אם יעשה כן, ואל לו לדאוג ולחשוש שאין בידו אומנות חשובה, שהרי אם ירצה הקב"ה, יוכל להעשירו גם דרך אומנות פשוטה וקלה. ומאידך, ככל שיוסיף וילמד תורה, אפילו שנה אחת, אין לשער את זכותו הרבה עד מאד.

דף פא"ב ומה מי שנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה

איש עסקים שביקש לבדוק את נאמנותו של עוזרו

איש עסקים שביקש לבדוק את נאמנותו של אחד מעוזריו, הגה רעיון, להניח סכום כסף גדול במקום שלעובד יש גישה אליו, ולבדוק האם העובד ישלשל את הכסף לכיסו, או שמא ינהג כהוגן ויחזיר לו את הכסף. המעביד, שביקש להמנע מן האיסור "לפני עוור לא תתן מכשול", הפקיר את הממון, כדי שגם אם העובד ייכשל וייקח את הכסף הוא לא יעבור על איסור גניבה, שהרי המעות הופקרו. אלא, שגם פתרון זה אינו מוסכם על דעת כל הפוסקים, כפי שיבואר להלן.

סוגייתנו מביאה את הפסוק (במדבר ל"ג) "אִשָּׁה הַפָּרֶס וְהָיָה יִסְלַח לָהּ". פסוק זה נאמר לגבי אשה שנדרה נדר ובעלה היפר אותו, אלא שהאשה לא קיימה את נדרה אף על פי שהיא לא ידעה שהנדר הופר על ידי בעלה, על כך אומרת התורה שה' יסלח לה על מעשה זה, למרות שבפועל היא לא עשתה דבר מה האסור מן התורה. הגמרא מספרת כי רבי עקיבא היה בוכה כאשר קרא פסוק זה ואמר: "ומה מי שנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה, אמרה תורה שצריך סליחה וכפרה, מי שנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר, על אחת כמה וכמה". ואכן, אדם שהתכוון לעבור עבירה ועשה את המעשה, אך לבסוף מסיבה כל שהיא הוא לא נכשל בו, הרי הוא לוקה מכת מרדות (רמב"ם הל' נדרים פ' י"ב הל' י"ח).

על פי דברי סוגייתנו, כתבו בעלי התוספות (קידושין לבא ד"ה "דמחיל"), כי אסור לאדם להכשיל את חברו גם בעשיית עבירה מדומה, כגון, לשכנעו לאכול בשר חזיר ולהניח לפניו בשר טלה. לפיכך, דנו הפוסקים, האם על המעביד להמנע מהנחת הפתיון הכספי לפני העובד למרות שהכסף מופקר, שהרי אם העובד ישלשל את הכסף לכיסו מתוך כוונה לגנוב אותו, ייחשב לו הדבר כמעשה גניבה, ואם כן הנחת הפתיון מהווה הנחת מכשול לפני עוור.

אין להפקיד מעות בלא למנות: לדעת בעל ה"בן איש חי" (שו"ת "תורה לשמה" סי' תי"ז) אסור לאדם להניח מכשול ולגרות את יצרו הרע של חברו, ומשום כך, המעביד אינו רשאי לבחון את נאמנות העובד באופן זה. ומוסיף ואומר, כי משום כך, גם אסור לאדם להפקיד מעות אצל רעהו בלא למנותם תחילה בפניו, כדי למנוע אפשרות שהנפקד יעלה על דעתו למעול בממון שבידו.

לעומת זאת, כתב הגאון רבי יחיאל וינברג זצ"ל (שו"ת "שירידי אש" ח"ג סי' ס"א ע"פ דברי ה"לחם משנה" הל' מלווה ולווה פ"ב הל' ז'), כי למרות שהמעביד אינו בטוח ביושרו ובנאמנותו של העובד, אולם, על פי ההלכה, כל אדם הרי הוא ב"חזקת כשרות" עד שיוכח להיפך. לפיכך, רשאי המעביד להניח את הפתיון ואין מוטל עליו לחשוש שמא העובד יכשל בעבירה, שהרי יש עליו "חזקת כשרות". [לדבריו, המעביד אף אינו צריך להפקיר את הכסף לפני כן, שהרי אין לחשוש שהעובד יגנוב].

דף פב"א והגמלין רובם כשרים

טיפוס על פיגומים גבוהים

משנתנו מונה מלאכות אשר ראוי לעסוק בהן, וכאלו שאין מומלץ לעסוק בהן. בתוך כך אומרת המשנה, כי ה"גמלים", היינו: מנהיגי שיירות הגמלים במדבר, "רובם כשרים" ויראי חטא, מאחר שעבודתם המסוכנת במדבר שורץ שודדים וחיות רעות משברת את ליבם, והם משעבדים את ליבם לאביהם שבשמים, אליו הם מתפללים שיצילם מכל צרה ויגון (רש"י ד"ה "הגמלין"). דברי משנתנו מעוררים את השאלה, האם לצורך פרנסה רשאי אדם להכניס את עצמו למקום סכנה, או שמא עליו להמנע מכך, שהרי נצטוונו בשמירת נפשותינו, ככתוב (דברים ד' טו) "ונשמרתם מאד לנפשותיכם".

ה"נודע ביהודה" (ע"י "פתחי תשובה" יו"ד סי' כ"ח ס"ק י') מבאר, כי אמנם אסור לאדם המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

מנוי על "מאורות הדף היומי" ומקבלו בדואר האלקטרוני.

והנה, אותו יהודי, החליט לזכות את הרבים, ובכל שבוע הוא מדפיס עשרות עותקים מן הגליון ומחלקם למתפללי בית הכנסת בו הוא מתפלל.

כך, התוודעו אותם יהודים שבארגוניו לעוצמתו של לימוד הדף היומי, עד שחשקה נפשם לקבוע עיתים לתורה במסגרת זו. בעזרת ה', בימים אלו נערכות הכנות קדחתניות למסיבת הסיום על מסכת קידושין, המסכת הראשונה אותה הם מסיימים במסגרת הדף היומי.

לא נותר לנו, אלא לאחל ללומדי הדף היומי בבואנס איירס וללומדי הדף היומי די בכל אתר ואתר, שיזכו להרבות חיילים לתורה ולשקוד על דלתותיה עוד ימים רבים ושנים, מתוך נחת ובריאות. ויהי רצון, שיקוימו בנו דברי נעים ומיירות ישראל שבהם מסתיימים מסכת קידושין: "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו".

בברכת התורה
הצ"ח

פנינים

דף פב"ב צבי קייץ וארי סבל ושועל חנווני

הצוות המסחרי המוצלח ביותר

משנתנו מבקשת להדגיש את העובדה שהאדם, בחיר היצירה, הרי הוא חורף את גורלו במו ידיו, לפי התנהגותו. שהרי, בעלי החיים אינם טרודים בפרנסתם ואילו בני האדם יגיעים ועמלים לחפש אחר מקור פרנסה וכלכלה. אין זאת אלא משום שפרנסתו של האדם תלויה בעוונותיו ובזכויותיו. כדוגמא לכך אומר התנא: "מימי לא ראית צבי קייץ [שומר] וארי סבל ושועל חנווני".

הסבר נפלא אומר רבי דוד לוריא בהגהותיו, כי לא לחינם הזכיר התנא דווקא חיות אלו לתפקידים אלו. שכן, הצבי אינו עוצם לעולם את עיניו, וגם בשנתו הרי הוא משאיר עין אחת פקוחה. על כך, אמר התנא "מימי לא ראיתי צבי קייץ" שהרי אין כמוהו לתפקיד השמירה על פרדסים. במשך היום ישמור הצבי על פירות הפרדס מפני העופות ובלילה מפני הגנבים.

כמו כן האריה שנודע בגבורת כוחו, נועד על ידי התנא לשמש כסבל ואילו השועל שפקחותו וחריפותו אינם מוטלים בספק, יכול היה לשמש כחנווני ולנהל משא ומתן מסחרי בכשרון רב.

בעל ה"ר"ב פעלים" מוסיף ומחדד את הדברים באומר, כי מבין כל החיות, אין ניתן להרכיב צוות מוצלח יותר. שכן, הצבי ישמור על הסחורה. הארי יוביל אותה לשוק, והשועל ימכרנה בעורמתו...

המשך מעמוד קודם
לסכן את עצמו שלא לצורך, ומלבד האיסור שבדבר הוא אף גורם בכך להזכרת עוונותיו. אולם, התורה התירה לאדם לסכן את עצמו לצורך פרנסתו, באומרה (דברים כד/טו) "ואליו הוא נשא את נפשו". כלומר, בפסוק זה מורה התורה למעביד שלא ילין את שכר הפועל, משום שלפעמים הלה מסכן את עצמו עבור מעבידו, ומטפס על פיגומים גבוהים או על אילנות תמירים כדי לתלוש מהם פירות (בבא מציעא קיב/א). הרי לנו, כי מותר לאדם לעסוק בעבודה מסוכנת כדי להתפרנס. הפוסקים האריכו לדון בקביעת גדרי הסכנה של מקצועות שונים. ומבארים, כי מותר לאדם לעסוק לפרנסתו גם במקצוע מסוכן המחייב ברכת הגומל.

מדוע אומרים הגומל לחייבים טובות? כל אדם השב מהפלגה באוניה, או מהליכה במדבר, וכן חולה שהבריא ואדם שיצא מבית האסורים, מברך ברכת "הגומל". אלא שיש לברר מדוע נוסח הברכה הוא "הגומל לחייבים טובות". אמנם, ניתן להבין מדוע תקנו חז"ל שהחולה אשר שב לאיתנו והיוצא מבית האסורים יאמרו: "הגומל לחייבים", שהרי משמים גלגלו עליהם צרה זו כדי שיפשטו במעשיהם (מהר"ם מיינץ סי' י"ד). אולם, יש לשאול מדוע תקנו נוסח זה גם ליורדי הים ולהולכי המדבריות, שלא אירע להם דבר רע כל שהוא שבעטיו ניתן לכוונתם "חייבים"?

על שאלה זו מתרצים המהר"ם שיק (או"ח סי' פ"ח) וה"אבני נזר" (או"ח סי' ל"ט), כי מכיוון שהכניס את עצמו למקום צרה, לא נהג כהוגן, ומשום כך הוא נחשב כ"חייב". ואף אם עשה כן לצורך פרנסה וכדומה, עליו להשכיל ולידע, כי עצם העובדה שהקב"ה סיבב את הדברים, באופן שהוא יאלץ לסכן את עצמו, די בה כדי להגדירו כ"חייב".

דף פב/ב הדרן עלך עשרה יוחסין וסליקא לה מסכת קידושין
שאלתם של יהודי ברלין

העיר הראשונה שבקרבה חברו יהודים להגשמת חזונו של הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל ללימוד "הדף היומי", ובה נוסדה חבורת לומדי הדף היומי שקיבלו על עצמם להקפיד בכל יום על לימוד קבוע, היתה ברלין. והנה, בחודש חשוון שנת תרפ"ד, כחדשים לאחר התחלת לימוד ה"דף היומי", התקבל במעונו של הרב שפירא מכתב מאת חבורת לומדי ה"דף היומי" בברלין, בו הם ציינו, כי בהתאם להכרזתו הם קיבלו על עצמם ללמוד דף גמרא בכל יום. כעת, כאשר הם עומדים לסיים את מסכת ברכות, הרי הם נבוכים, מאחר שהדף האחרון של המסכת, דף ס"ד, אינו אלא בעל עמוד אחד בלבד, וברצונם לדעת האם משום שהם קיבלו על עצמם ללמוד דף שלם בכל יום, עליהם להשלים באותו יום עמוד נוסף מן המסכת הבאה. בספרו "אור המאיר" (סי' ע"ה) מובאת תשובתו של הגר"מ שפירא זצ"ל, כי לימוד הדף היומי, מלבד זכות לימוד התורה שבכך, נועד ליצור קשר ורצף בין יהודי העולם כולו, מאחר שבכך ירגיש כל יהודי קשור אל אחיו שאותם לא ראה מעולם, והדבר ידרבן את חשקו ללמוד בתורה כשאר בני עמו. לפיכך, נקבע סדר מדויק לפיו לומדים דף אחד ליום גם אם אין בו אלא מספר שורות בלבד. לפיכך, מאחר שנפסק להלכה שהנודר על דעת אחרים, נדרו תלוי בכוונתם, כך גם במקרה זה, מאחר שהם קיבלו על עצמם את לימוד הדף היומי על פי הסדר שנקבע, הרי הם יוצאים ידי חובת נדרם בלימוד אותן שורות. אמנם, ודאי כי כל המוסיף ולומד, יוסיפו לו מן השמים כהנה וכהנה.

"מאורות הדף היומי"

בית המדרש למגיד שיעור דף היומי,
סוכטשוב

בשורה לתושבי

אשקלון והסביבה

הננו שמחים להודיע כי זכינו
בי"ה לייסד שיעור חדש בדף
היומי

השיעור יתקיים בביה"כ אשכולי פז
רח' הפרדס אשקלון

ע"י הר"ר ידידיה כהן הי"ו

מרבני בית מדרשינו

כל יום מ 8:00 עד 9:00 בערב

הצבור הרחב מוזמן

כתובת המערכת

רחוב חתם סופר 3 בני ברק ת.ד. 471

טל. 03-6160657 פקס. 03-5780243

מחלקת מנויים

המעוניינים להצטרף למנויי "מאורות
הדף היומי" בעברית או באנגלית

בדואר: נא לפנות לטל. 03-616-06-57

בדואר אלקטרוני: נא לפנות

dafyomi@hadaf-hayomi.com

פקס: נא לפנות לפקס 03-574-82-72

המעוניינים להשתתף בהוצאת
הגליון לאור להנצחת יקיריהם
ולעילוי נשמתם, נא לפנות

03-616-06-57

נקודות הפצה בחו"ל

מנצ'סטר: הר"ר מנחם אדלר

44-161-7088575

לונדון: הר"ר יחזקאל אברט

020-84551997

בלגיה: הר"ר יעקב סנדרוביץ

0475-263759

צרפת: הר"ר יהודה בוכינגר

333-88140301

ארה"ב ניו ג'רסי: הר"ר אייזיק פרי

201-871-5850

לוס אנג'לס: הר"ר שמואל לוינגר

818-5098880

מונטריאל: הר"ר שמואל צבי לקס

514-2744160

בארצות הברית

ניתן לקבל את הגליון "מאורות הדף היומי"

בעברית או באנגלית מידי שבוע-בדואר

לפרטים נא לפנות לטל. 718-972-5756

לעילוי נשמת

הר"ר

ראובן גומבו ז"ל בר' צבי ז"ל

וזוגו

מרת **פראדל גיטל** בת ר' שמואל ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מרת חנה רות ע"ה ב"ר יהודה ז"ל נלב"ע כ"ח תמוז תשנ"ו ת.נ.צ.ב.ה. הונצחה ע"י בני המשפחה שיחיו	לעילוי נשמת הרה"ח ר' ישעיהו בונם קוסטליץ ז"ל ב"ר אהרן ז"ל נלב"ע כ"ד תמוז תשנ"ט ת.נ.צ.ב.ה. הונצח ע"י המשפחה שיחיו	לעילוי נשמת הרה"ח ר' שמואל זאנוויל ווערצברגר ז"ל ב"ר אליהו ז"ל נלב"ע ג' אב תשנ"ג ת.נ.צ.ב.ה. הונצח ע"י ידידיו הר"ר מנחם מנדל פרוכטר ומשפ' שיחיו-בלגיה	לעילוי נשמת הרה"ח ר' שמואל זעליג שולמן ז"ל ב"ר אשר מאיר ז"ל נלב"ע ג' אב תשנ"ט ת.נ.צ.ב.ה. הונצח ע"י חתנו הרב מרדכי שיף ומשפ' שיחיו בני ברק	לעילוי נשמת הר"ר יחזקאל שרגא וינרב ב"ר יוסף הכהן ז"ל נלב"ע כ"ז תמוז הר"ר שמואל מאיר רוזנברג ב"ר שלמה ז"ל נלב"ע ז' מנחם אב ת.נ.צ.ב.ה. הונצחו ע"י ידידיו הר"ר שלמה רוזנברג ומשפ' שיחיו בני ברק
---	--	---	--	--

ש ה ח י י נ ו
והגיענו לזמן הזה
בשורה ללומדי הדף היומי

הננו לבשר לקוראנו, על הוצאתו לאור בקרוב של הספר **מאורות הדף היומי** כרכים ג'-ד'.

הספר מופק לזכרו של הרה"ח ר' **משה יצחק** ב"ר אהרן שרגא ז"ל, ניתן להזמין בטל: 03-616-06-57